

SVERIGES KRISTNA RÅDS SKRIFTSERIE – NR 23

Gåvan att finnas till

– Om kyrkan och funktionshinder

Gåvan att finnas till

– Om kyrkan och funktionshinder

Gåvan att finnas till

- Om kyrkan och funktionshinder

Sveriges kristna råds skriftserie nr 23

I Sveriges kristna råd möts medlemskyrkor fördelade på fyra kyrkofamiljer. I dessa ryms de olika kristna traditionerna i vårt land.

Sveriges kristna råd
Box 14038, 167 14 Bromma
Tel: 08-453 68 00
E-post: info@skr.org
www.skr.org

Foto omslag: Magnus Aronson / Ikon
Layout: Skilltryck AB
Tryck: Skilltryck AB
ISSN: 1650-9196
Utgivningsår: 2017

Förord

NÄR EDAN FÖRBEREDDE sitt första dokument *Allas kyrka och en kyrka för alla* tog man ett ledarskap i kampen mot förtryck och segregering av personer med funktionsnedsättning i sina kyrkor och samhällen. I och med att det dokumentet publicerades 2003 gav Kyrkornas världsråd sitt erkännande av betydelsen av EDANS arbete i detta avseende.

UNDER ÅREN som gått sedan dess har EDAN märkt att *Allas kyrka och en kyrka för alla* har varit till nytta i många av Kyrkornas världsråds kyrkor och att teologiska seminarier har använt det flitigt i sin undervisning. Personer med funktionsnedsättning har vuxit i sitt ledarskap för förändring, även inom den ekumeniska rörelsen. EDANS roll har förändrats i detta avseende. Vi ber inte längre om erkännande från en plats i Kyrkornas världsråds marginal. Även om kampen för inkludering och acceptans i kyrkliga gemenskaper fortsätter för många personer med funktionsnedsättning finns det lovande tecken på att allas inkludering och deltagande allt mer bekräftas som en värdefull del av det Gud ger oss.

ATT DETTA BLEV känt ledde till behovet av att uppdatera det första dokumentet. Vi började samtala om frågan i maj 2013 i Nunspeet i Nederländerna. Vi kom fram till att utifrån dessa förändrade positioner var ett helt nytt dokument att föredra, och då börja i ett förhållningssätt där tanken på att människor är *skapade* blir central i våra teologiska reflektioner. Att vi tar oss an frågorna på ett annat sätt betyder inte att vi förnekar att många av de observationer och påpekanden som fanns i det förra dokumentet fortfarande är aktuella och att det är långt kvar innan marginalisering och exkludering inte förekommer. Men det är en bekräftelse av att det börjat förändras. Vi återvände till Nunspeet i oktober 2014 för ett andra möte där vi var helt överens om att det centrala för våra teologiska reflektioner om funktionsnedsättningar och "funktionshinder" skulle vara skapelsebegreppet.

DETTA DOKUMENT riktar sig till kyrkorna i den ekumeniska familjen och deras samhällen. Vi hoppas att även detta nya dokument kommer ge information till gemenskaper av troende, deras ledare, teologistudenter och deras lärare, och ge dem inspiration för att fortsätta arbeta för att bli inkluderande kyrkliga gemenskaper. Mycket återstår att göra. Det vi hoppas allra mest på är att vi får vara del av en kyrka som förstår – och förmår – att ta emot gåvan att vara Kristi kropp och att fira den rika mångfald som finns i alla och allas gåvor.

Källor

- *Dop, nattvard, ämbete*, Kyrkornas Världsråd 1984
- *Allas kyrka och en kyrka för alla*, Kyrkornas Världsråd 2003
- *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*, Kyrkornas Världsråd, 2013
- *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i en värld i förändring*, Kyrkornas Världsråd 2013.

Innehåll

Förord	5
Inledning	8
I. ATT UPPSKATTA MÄNSKLIG MÅNGFALD	11
Att vara skapad till Guds avbild	
Livets värde	
Språkbruk knutet till begreppet funktionshinder	
Att stödja människor	
II. SKAPELSEN SOM EN KÄRLEKSFULL HANDLING	17
Att vara Guds skapelser	
Gemenskap	
Kristi kropp	
III. LIVETS GÅVA.....	23
Gåvan	
Socioekonomisk fattigdom	
Medicinsk teknologi	
IV. SÅRBARHET, BEGRÄNSNING OCH HELANDE	29
Att acceptera människans villkor	
Begränsning	
Sårbarhet	
Välgörenhet	
Helande	
V. KALLAD ATT VARA ALLAS KYRKA OCH EN KYRKA FÖR ALLA ...	39
Det glada budskapet	
Liturgi	
Mission	

Gåvan att finnas till

1. ÅR 2003 publicerade Kyrkornas världsråd dokumentet *Allas kyrka och en kyrka för alla* som arbetats fram av EDAN (Ecumenical Disability Advocates Network), och som förespråkade inkludering av personer med funktionshinder i deras respektive kyrkor och samhällen. Genom att publicera dokumentet kom Kyrkornas världsråd att följa med i en redan pågående större global utveckling, där mänskliga rättigheter kom att utgöra det perspektiv utifrån vilket man betraktade funktionshinder.

2. DENNA FÖRÄNDRING märks på ett särskilt sätt genom det paradigmskifte som tydligt visar sig i dokument från FN och WHO såsom *Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF)* och *FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder (CRPD)*. Detta nya synsätt, allmänt känt som *den sociala modellen*, visar sig genom att det görs en åtskillnad mellan begreppen ”funktionsnedsättning” och ”funktionshinder”. Detta tydliggör skillnaden mellan, å ena sidan, nedsatta fysiologiska och psykologiska funktioner och, å andra sidan, sociala och kulturella gensvar på sådana nedsättningar.

3. GENOM HISTORIEN har funktionshinder betraktats ur ett negativt perspektiv. Personer med funktionsnedsättning har förlöjligats och trakasserats. Även utan sådan förnedring har denna grupp människor behandlats som om de saknar förmåga att leva fullvärdiga mänskliga liv. I det större perspektivet har de utestängts från att samverka med andra på lika villkor, till och med i sina kyrkor.

4. PÅ DETTA OMRÅDE börjar förhållanden nu förändras även i kristna sammanhang. Uppfattningen att ett funktionshinder skulle vara ett straff för någons synder stöds numera varken i

teologiska texter eller kyrkliga uttalanden. Det betyder dock inte att den tappat greppet om allmänheten. Fortfarande anser många att funktionshinder skulle vara ett uttryck för en svag tro som förhindrar Gud att utföra ett helandeunder, eller att personer med funktionshinder är besatta av demoner och i behov av exorcism.

5. I KONTRAST till detta slår dokument som ICF eller CRPD numera fast att personer med funktionsnedsättning är människor som är jämlika i värde och värdighet. Dessa dokument används som verktyg för en inkluderande politik och praktik i kyrka och i samhälle i många delar av världen. Denna utveckling förändrar förståelsen av personer med funktionsnedsättning från att vara objekt för medlidande till att respekteras som medborgare på grund av sina mänskliga rättigheter.

6. KRISTNA GRUPPER är delaktiga i denna globala vändning till ett mänskliga rättigheter-perspektiv. Samtidigt leder deras teologiska förståelse av vad det är att vara kyrka, med dess natur och dess uppdrag, till en ny förståelse av funktionshinder. Religiösa föreställningar som uppfattar funktionshinder som gudomliga straff eller demoniska aktiviteter överges. Kyrkor lär sig att personer med funktionsnedsättning har mycket mer att ge till sina sociala sammanhang och ska ses som delar av kyrkans liv och vittnesbörd.

7. I DET ATT EDAN såg hur detta började hända, inledde man en process för att revidera sitt första dokument. Denna process ledde till slutsatsen att även om många av observationerna och grundantagandena fortfarande äger sin giltighet så öppnas nya perspektiv genom dessa tecken på förändring. På många sätt marginaliseras personer med funktionsnedsättning och deras familjer fortfarande, men frågan om vad som behöver bevisas har förändrats.

8. DET BETYDER att om man, i det tidigare dokumentet, sökte ge teologiska argument för att stödja inkludering, så är detta dokument ett uttryck för att man inte behöver argumentera för inkludering. Vår skapare skapade alla – inte bara vissa – människor till sin avbild och likhet. Ur kyrkans perspektiv är det *exkludering* som kräver argument, inte *inkludering*.

9. ATT ÖPPNA nya perspektiv ger återverkningar på användningen av ett inkluderande språkbruk. Dokumentet *Allas kyr-*

ka och en kyrka för alla använde första-person-plural-formen - vi, oss, vår – i första hand med tanke på att medlemmarna i EDAN talar för sig själva. Vi ville att dokumentet skulle uppfattas som ett vittnesbörd om vikten av att tala med egen röst. Dokumentets budskap var att det inte längre är acceptabelt att kristna talar om personer med funktionshinder som om de inte redan var närvarande i kyrkan och kunde tala för sig själva. Då var det viktigt att betona att medlemmarna i EDAN hade blivit de som själva åstadkom en förändring.

10. ATT TALA OM frågan om vad som måste bevisas öppnar möjligheten att också vända upp och ner på frågan om inkluderande språk. Detta dokument talar i första person på ett inkluderande sätt som en inbjudan till alla kristna att följa med oss, att lyssna och att reflektera över erfarenheter gjorda av medlemmar med funktionsnedsättning som finns mitt ibland oss. Eftersom vi alla är skapade som ändliga varelser, lever vi alla med begränsningar av olika slag.

11. MED DETTA nya dokument hoppas EDAN kunna hjälpa den ekumeniska familjen att se vilken brist på helighet det innebär att upprätthålla segregering och åtskillnader genom det sätt vi formar vår gemenskap och våra institutioner. Som vi alla vet har våra kyrkor en lång väg kvar att gå innan de på ett trovärdigt sätt kan göra anspråk på att vara allas kyrka och en kyrka för alla.

I. Att uppskatta mänsklig mångfald

Att vara skapad till Guds avbild

12. VI MEDGER att den teologiska traditionen många gånger har uttolkat innebörden i att vara skapad som människa på ett sätt som inte varit till fördel för personer som lever med funktionsnedsättning. Det gäller då i synnerhet kognitiva funktionsnedsättningar. Detta framgår tydligt i hur man genom historien har tolkat Guds avbild. Teologer som har frågat sig var denna avbild finns har, påverkade av gamla filosofer som Platon och Aristoteles, besvarat denna fråga genom att hänvisa till "den rationella själens förmågor".

13. TANKEN PÅ ATT vara skapad till Guds avbild har sålunda i första hand förståtts i relation till det mänskliga intellektet. Detta har fört med sig stora nackdelar. Underförstått har det inneburit att personer med omfattande intellektuell och psykosocialt utvecklingsmässig funktionsnedsättning inte setts som helt och fullt mänskliga. Förr i tiden uppfattades inte detta av den kristna traditionen, möjligen beroende på att så få människor som levde med sådana betingelser överlevde spädbarnstiden. Idag är det många av dem som överlever.

14. EFTERSOM DEN förväntade livslängden ökar i många delar av världen möter våra samhällen och våra kyrkor en utmaning i ett stigande antal människor som får omfattande demenssjukdomar. När "själens rationella förmågor" minskar, riskerar dessa personer att ses som människor för vilka tanken på att vara skapade till Guds avbild har förlorat sin mening. På många sätt tycks det vara så att de som för tillfället saknar funktionsnedsättning tar till sig detta sätt att tänka.

15. ATT LETA efter bibliska belägg i Gamla eller Nya testamen-

tet, i avsikt att lokalisera var i människan avbilden är placerad, förblir i hög grad spekulativt. Nya testamentet ger en klar bild av vem talet om en gudomlig avbild syftar på. För Paulus är det bara Kristus som ”är den osynlige gudens avbild, den förstfödde i hela skapelsen” (Kol 1:15). Det är bara genom honom som den syndiga människan kan återupprätta sin relation med Gud Fadern eftersom de blir rättfärdiggjorda som en gåva i det att han har friköpt dem genom Kristus Jesus” (Rom 3:23–24).

16. OM VI FUNDERAR kring avbildstanken utifrån paulinska tankemönster upptäcker vi att frågan inte är *var* utan *hur* man finner avbilden. Detta besvarar Paulus i Kolosserbrevet genom att hänvisa till Guds frälsande nåd: ”Han har räddat oss ur mörkrets välde och fört oss in i sin älskade sons rike, och genom Sonen har vi friköpts och fått förlåtelse för våra synder” (Kol 1:13–14). Om Kristus är Guds sanna avbild då är det som avbildas i var och en av oss det faktum att vi blir till och upprättas i relation till vår skapare.

17. OM AVBILDEN förstås på detta sätt så utgör den inte en inre kvalitet hos mänskliga varelser, utan är en kvalitet som ges till alla i Guds handlande i skapelsen. Den går utöver betydelsen av alla andra egenskaper hos vår egentliga existens som de särskilda mänskliga varelser vi är. Guds relation med människor har sin grund i handlandet i skapelsen. Eftersom vi alla är skapade till Guds avbild och likhet (1 Mos 1:26–27) finns det ingen skillnad på de aspekter av den relation som Gud, Skaparen, uppehåller med var och en av oss.

18. DENNA BIBLISKA uppfattning garanterar mänsklighetens enhet. Den ger möjlighet att uppskatta den största möjliga variation mellan människor, för i Guds ögon finns inga mänskliga varelser av sämre sort. Skillnader mellan Guds skapelser har ingen avgörande betydelse i Guds ögon och detta gäller också skillnader mellan dem som har och inte har någon form av funktionshinder. Alla mänskliga varelser är skapade likvärdiga utifrån Guds kärleksfulla omsorg, oavsett vilka skillnader som finns mellan deras kroppar och deras förstånd.

Livets värde

19. FÖR KRISTNA är det av avgörande betydelse att förstå livets värde som en del av nådens ekonomi. Livet är inte värdefullt

på grund av att det ger oss möjlighet att eftersträva lycka, frihet eller till och med god moral. Det betyder att livets värde inte beror på vår strävan att nå vissa mål. I detta sammanhang har begreppet livskvalitet (som vi återkommer till senare i dokumentet paragraf 58ff) förts fram som ett kriterium på vilka liv som är "sant" mänskliga, men ur ett kristet perspektiv kommer värdet i människans liv ur det faktum att livet är Guds gåva.

20. UR EVANGELIETS perspektiv finns det således inga mänskliga varelser vars liv har ett lägre värde, eftersom Guds avsikt med jordiska varelser inte beror på deras färdigheter och förmågor. Evangeliet proklamerar att Kristus fullgör Guds avsikt med sina skapelser. Med Jesu egna ord: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig" (Joh 14:6). Oavsett vilka begränsningar eller bristande förmågor vi lever med, kommer de aldrig att ta bort den relation som vår skapare uppehåller till oss. Gud, som är den som låter allt det goda strömma över oss, överger inte det verk som han påbörjat.

21. DEN TEOLOGISKA motiveringen för att hålla fast vid livets värde finns således i det skapelsegivna. Den kristna tron bejaktar livets värde oavsett tillstånd eller livsvillkor. Den skiljer inte mellan de mänskliga liv som lever upp till dagens krav på livskvalitet och de mänskliga liv som inte gör det. Gud skapade människan till sin avbild; det gäller inte bara en del människor. Inte heller delade Gud in mänskligheten i bestämda kategorier. I Gud finns mångfald men inte separation.

22. AVSLUTNINGSVIS leder detta oss fram till att det, ur ett teologiskt perspektiv, inte är riktigt att grunda livets värde på mänskliga varelsers kvaliteter. Oavsett vilken status våra kroppar eller våra förstånd har, lever vi i nådens ekonomi. Gud överger inte mänskliga varelser när deras förmågor avtar, inte ens när de ser ut att helt ha upphört. Som Guds skapelser kommer vi alltid att vara värdefulla i vår skapares ögon.

Språkbruk knutet till begreppet funktionshinder

23. MÄNSKLIG MÅNGFALD har bland annat sin grund i både talanger och begränsningar. Dessa grundvillkor är delar

av hur vi är skapade. Att erkänna dessa begränsningar som delar av skapelsen har avgörande betydelse för hur vi talar om "funktionshinder" i kyrkan. Det betyder att vi inte urskillningslöst kan tala om "de funktionshindrade" som om alla de individer vi avser med detta begrepp skulle vara lika varandra.

24. NÄR PERSONER med olika funktionshinder klumpas ihop som "de funktionshindrade", som om det vore en homogen grupp, så respekterar vi inte åtskillnader. Och när vi, på samma sätt, klumpar ihop personer med samma funktionsnedsättning som en homogen grupp så respekterar vi inte individuella skillnader. Personer med funktionsnedsättning skiljer sig från varandra lika mycket som personer inom varje annan kategori.

25. DET ÄR VIKTIGT att lyfta fram funktionshinderdiskursens politiska natur. Denna diskurs formar en grupp av människor som av samhället anses vara i behov av stöd på grund av en speciell omständighet. Att tala om "de funktionshindrade" på ett urskillningslöst sätt blir ett sätt för samhället att kontrollera sin rädsla för att möta de begränsningar som det innebär att leva med funktionsnedsättning. När människor betecknas som "de funktionshindrade" skiljs de ut från samhällets huvudfåra som människor "med särskilda behov". För att "ta hand" om deras särskilda behov skickas de till speciella institutioner, sjukhus och skolor. Detta förhållningssätt har skiljt ut personer med funktionsnedsättningar sedan åtminstone det sena 1800-talet.

26. DETTA HAR lett till att dessa personer delar en erfarenhet som de flesta andra inte känner till, nämligen just erfarenheten av att ha satts "åt sidan". På så sätt har deras liv marginaliserats på grund av funktionsnedsättningen. Det är denna omständighet som förändrar funktionsnedsättning till funktionshinder. Därför är det inte förvånande att personer med olika slags funktionsnedsättningar i många länder har slutit sig samman i inflytelserika intresseorganisationer som arbetar för allas lika rättigheter.

27. SOM EN KRITIK mot ett språk som "klumpar ihop" människor i gruppen "de funktionshindrade" har de som arbetar för dessa personers rättigheter myntat en slogan: "Inget om oss utan oss". På det sättet vill de göra anspråk på

rätten berätta sin egen historia i stället för att höra andra förklara vad funktionshindret innebär. Att berätta sin egen historia är det riktiga sättet att redogöra för vad man *kan* göra, inte att låta andra identifiera någon utifrån det denne *inte kan* göra. Kopplat till detta sägs ofta att man, genom att dela in människor i skilda kategorier, skapar ett sätt att inte kännas vid deras personskap och deras enskilda identiteter. Man misslyckas med att erkänna att dessa är sitt eget livs författare i lika stor utsträckning som andra.

28. DETTA FÖRHÅLLANDE har två sidor. Ur ett kyrkligt perspektiv förefaller idén att man själv är sitt eget livs författare, i bästa fall, vara delvis sann. Ur teologins perspektiv kan dock frågan "Vem är jag" inte skiljas från frågan "Vems är jag". Utifrån vetskapen att Gud skapar alla människor menar kristna att mänskliga varelser inte äger författarskapet till sina egna liv.

29. MED DET FINNS ytterligare en aspekt av detta. Att frågan "Vem är jag" inte kan skiljas från frågan "Vems är jag" betyder, utifrån ett teologiskt perspektiv, att andra inte kan uttala sig i avgörande ordalag om våra liv. Detta är mycket betydelsefullt för personer med funktionsnedsättning. När omgivningen ofta framställer funktionshinder som en tragedi är det av avgörande betydelse att var och en får rätten att berätta sin egen livsberättelse ur sitt eget perspektiv.

30. DETTA ÄR GRUNDEN för att det finns rimlighet i anspråket att vara sitt eget livs författare. Det är ett uttryck för rätten att få uttrycka sig med sin egen röst i stället för att låta andra människor lägga sina uppfattningar på oss. Det är viktigt att opponera sig mot språkbruk som på generaliserande och nedsättande sätt uttrycker hur vi tänker och talar om nedsatta eller begränsade mänskliga livsvillkor. Allt vi kan säga, när vi ska komma fram till vad sådana livsvillkor betyder, är att de har olika innebörder för olika personer. På så sätt har alla samma uppgift i livet: att hitta vår livsväg utifrån våra egna möjligheter.

Att stödja människor

31. DET HÄNDER ATT mänskliga begränsningar, som de som orsakas av fysiska eller kognitiva funktionsnedsättningar, påverkar vår förmåga att glädjas åt våra färdigheter. Ibland

stimuleras den av dessa begränsningar. Oavsett detta finns det gott om skäl för att möta individers behov av stöd, särskilt inom kyrkornas gemenskapsgrupper. Men utformningen av det stöd som har getts till personer som tillhör olika kategorier, har ofta lett till segregering. Det finns många exempel på att okunskap, försumlighet och övergrepp förekommit. Det ska dock inte förnekas att det även i sammanhang som präglas av segregering, finns exempel på positiv hängivenhet och stort engagemang.

32. SAMTIDIGT INSER vi att även om en principiell segregering av personer med funktionsnedsättning alltid behöver ifrågasättas så kan segregerade sammanhang ha olika funktioner i olika samhällen, beroende på socioekonomiska och kulturella förhållanden. Oavsett detta, kan inte kyrkorna låta bli att fråga sig vilket stöd som är mest lämpligt. Det måste alltid finnas rikliga möjligheter att berätta sina egna livsberättelser för dem av kyrkans medlemmar som har funktionsnedsättning. Det minsta vi kan förvänta oss av kristna gemenskaper är att de ger rum för var och en av sina medlemmar.

33. PAULUS BILD av medlemmarna i kyrkan (1 Kor 12) lär oss: I en sakramental enhet kan ingen säga ”jag behöver inte dig”. Ingen medlem saknar gåvor, ingen finns som inte behöver de andra.

34. MEN I SOCIALPOLITISKA sammanhang är saker och ting inte lika tydliga. Det finns stora skillnader i hur mycket stöd olika personer får. Det innebär att svaret på vad som är ett gott stöd varierar beroende på sammanhang. Socioekonomiska och kulturella skillnader kan leda till olika bedömningar av vilket stöd samhället ska tillhandahålla. När det gäller kyrkan får det inte finnas något tvivel om vad som är hennes kallelse; att vara en gemenskap tillsammans med sina medlemmar med funktionsnedsättning och bekräfta den gåva som varje medlem bidrar med.

II. Skapelsen som en kärleksfull handling

Att vara Guds skapelser

35. GUD SÅG PÅ skapelse, och Gud såg att den var god. Denna bejakelse återkommer genom hela skapelseberättelsen i Första Moseboken. Därför behöver våra reflektioner om funktionshinder ha sin utgångspunkt i samma bekräftelse: Skapelsen är ett uttryck för Guds kärlek. Det goda i att vara en Guds skapelse ligger i att vi alla blir till i den treenige Guden. Detta lägger grunden för mänsklig enhet. Den finns i det faktum att vi alla är Guds skapelser. När vi reflekterar kring funktionshinder är detta grunden för allt annat som kan sägas.

36. DEN KRISTNA traditionen bekänner att skapelsen gjordes som en avsiktlig, kärleksfull handling. Vi är alla kallade av Gud till att finnas till. Meningen med vår existens är att svara på den kärleksfulla relation som Gud erbjuder var och en av oss och som får sitt tydligaste uttryck i det bibliska gemenskapsbegreppet.

37. ATT BEKRÄFTA att skapelsen är ett uttryck för Guds kärlek innebär att i den kärleksfulla gudens blick finns inga åtskiljande kategorier av kön, ras, ålder eller förmågor. Där finns bara människor som är Guds barn. Detta betyder att man som Guds skapelse erbjuds kärleksfull omsorg från sin skapare. Detta är gåvan att finnas till. Den ges till alla, oavsett om man är vit eller svart, man eller kvinna, ung eller gammal, med eller utan funktionsnedsättning. Denna gåva är det första som ges till var och en av Guds skapelser.

38. SOM *Allas kyrka och en kyrka för alla* slår fast är Paulus budskap till efesierna att Kristus har kommit för

att riva skiljemurar en stark bild i detta sammanhang. Uppdelningar i ”vi” och ”dom” är tecknet på att sådana murar fortfarande existerar. Även om personer som lever med funktionsnedsättning alltmer sällan återfinns bakom murar på segregerade platser, så finns rädslans och fördomarnas murar kvar, även i kyrkan.

39. ATT ANDRA människor stirrar är många gånger mer smärtsam än otillgängliga trappor, särskilt i kyrkan. Att se på andra som om de inte vore delar av ”oss” motsäger det faktum att Gud har kallat också dem till att vara troende barn. Det står också i motsats till Kristi tjänst som innebär att vi alla ska återfå Guds gemenskap. Det betyder att kyrkan, på ett särskilt sätt, är kallad att riva de rädslans och fördomarnas murar som uppehåller åtskiljandet mellan ”vi” och ”dom”.

40. SOM ETT dokument som riktar sig till de ekumeniska kyrkornas familj söker detta dokument att stå i dialog med Kyrkornas världsråds dokument *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*, som betonar det centrala i begreppet gemenskap:

Kyrkan, som en etablerad gudomlig gemenskap, tillhör Gud och existerar inte för sig själv. Den är till sin natur missionerande, kallad och sänd till att, i sitt eget liv, vittna om gemenskapen i Guds rike som Gud har i beredskap för hela mänskligheten och för hela skapelsen (paragraf 13).

41. ATT SE begränsningar som en del av den värld Gud har skapat gör att kyrkan har all anledning att inte undanta dem som lever under dessa villkor från sitt uppdrag. Denna övertygelse fanns redan i *Allas kyrka och en kyrka för alla* där det står: ”kyrkan är per definition en plats och en process för gemenskap som är öppen för alla och som bjuder in alla utan diskriminering. Det är en välkommandets och gästfrihetens plats” (paragraf 85). Den bärande tanken för detta dokument är detta inkluderande sätt att förstå kyrkans natur och mission.

42. ATT BEJAKA begränsningar som en del av den värld som Gud skapade innebär inte en förnekelse av att erfarenhet av begränsningar har del i den tvetydighet som finns i vår existens. Däremot förnekas att detta bara är begränsat till

några människors existens. Som Paulus uttrycker det: "Hela skapelsen ropar som i födslovåndor" (Rom 8:22). Att vara människa är att leva ett liv som bär den brustenhet som är en del av vår begränsade existens. Liksom alla andra erfär personer med funktionsnedsättning livets båda sidor: sorger och förluster å den ena, glädje, lycka och välsignelser å den andra. I Guds kärleksfulla blick är åtskillnaden mellan dem som har och dem som inte har funktionsnedsättning irrelevant.

43. VÅR INTENTION med detta är att underlätta för den ekumeniska familjen att bli varse hur främmande det är för det heliga att upprätthålla denna åtskillnad genom sätten som vi formar vårt arbete och våra institutioner på. Vi vet alla att våra kyrkor fortfarande har en lång väg att gå trots vissa inspirerande initiativ. Det är mycket som återstår i arbetet för att kyrkan ska bli allas kyrka och en kyrka för alla.

Gemenskap

44. ALLT ÄR SKAPAT i Kristus och genom honom hålls allt samman (Kol 1:16). Denna bekännelse utgör bakgrunden till fastslaget av innebörden i påståendet att kyrkan är kallad till att vara "allas gemenskap och en gemenskap för alla". Som det står i *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*: "Gemenskap, vars källa är själva livet i den heliga treenigheten, är både den gåva kyrkan lever genom och en gåva Gud kallar kyrkan att erbjuda till en sårad och söndrad mänsklighet i hoppet om försoning och helande" (paragraf 1).

45. GEMENSKAPENS gåva föregrips när kyrkan bekänner att vi är *skapade i Kristus*. Att vara skapad i enlighet med detta innebär inte bara att Gud vill att vi ska leva för att svara på Guds kärlek; det betyder också att Gud uppnår sitt syfte genom Kristi verk som det bekänns av kyrkan. Detta är livsnerven i det evangelium som utgör kyrkans grund.

46. NÄR VI BLIVIT erbjudna gåvan att vara till, uppmanas vi att ge ett svar på Guds inbjudan som är: "Älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv" (Luk 10:27). Vårt livs resa är att försöka leva i ansvarsfull lydnad för det syftet. Ofta är det en resa med motstridiga uppgifter som

kommer ur att vi är begränsade varelser: uppgiften att både acceptera och stå emot, att både lära ut och lära sig, att försonas och att kämpa. Vi vet att dessa tvetydigheter ofta rubbar den mänskliga gemenskapen. Detta leder ofta till att vissa människor utestängs.

47. KYRKAN VET att Guds trofasthet består trots mänsklig olydnad. När människor söndrar gemenskapen kallar Gud kyrkan till att återställa den genom att skänka kyrkan den heliga Anden. Vi värdesätter att kyrkan, när den sökt återställa gemenskapen, förstått att mycket kan uppnås om man lyssnar till marginaliserade röster som finns mitt i kyrkan. Denna insikt omfattar också personer med funktionsnedsättning i deras olika kyrkliga gemenskaper.

48. NÄR KYRKAN väl lärt sig att lyssna till denna röst, kommer den att upptäcka de många gåvor som dessa personer har att ge. Några av dessa gåvor har kommit fram genom erfarenheten av att leva med funktionsnedsättning. Det innefattar talanger och färdigheter som har utvecklats i utbildning och yrkeserfarenhet i olika akademiska ämnen, näringsliv och konstformer. Andra gåvor ges också, till exempel av personer med intellektuella funktionsnedsättningar som *ger* genom sin tillgivenhet och närvaro till dem som ger dem vård och stöd. Som förespråkare för personer med funktionshinder anser vi att dessa personers närvaro på ett särskilt sätt är en viktig gåva till kyrkans liv och gemenskap.

Kristi kropp

49. GUDS GÅVA till kyrkan omfattar alltså var och en av dess medlemmar, även om vissa av dem ses som värdelösa i andras ögon. Vi har tidigare hänvisat till meditationen om kyrkan som Kristi kropp i Första Korinthierbrevets tolfte kapitel. Som en kropp består kyrkan av många lemmar. Vissa anses vara starkare, andra svagare.

50. MED PAULUS språkbruk har kroppen delar, som andra delar – de som ser sig överlägsna – skäms för och vill täcka över (1 Kor 12:23). Men Gud har satt samman kroppen så att just dessa delar blir nödvändiga. Det gör att de hedras och respekteras, och deras viktiga bidrag får uppmärksamhet på ett särskilt sätt.

51. UTIFRÅN ATT Gud har satt samman kroppen så är det mycket viktigt att inse att Första Korinthierbrevet inte skisserar

en moralisk vision eller en ideal kyrka. Som det konstateras i *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*: ”Kristna tror och bekänner i trosbekännelsen att det finns ett oupplöst samband mellan Guds verk i Jesus Kristus genom den heliga Anden och kyrkans verklighet” (paragraf 3). Att slå fast att kyrkan utgör Kristi kropp är sålunda inte ett moraliskt ideal utan en bekännelse av det som vi har tagit emot.

52. DENNA ALLT inkluderande förståelse av Kristi kropp som Guds verkliga gåva med rot i gemenskapen, uppfordrar kristna att stå på de förtrycktas och utstötts sida.

Den värld som ”Gud så älskade” är märkt av svårigheter och tragedier som kallar på kristnas medkänsla och engagemang. Källan till lidelsen för att världens ska förändras har sin grund i deras gemenskap med Gud i Jesus Kristus. Kristna tror att Gud, som är absolut kärlek, barmhärtighet och rättvisa, kan arbeta genom dem i kraft av den heliga Anden (*Kyrkan på väg mot en gemensam vision*, paragraf 64).

Detta leder till att kristna, som lärjungar till Jesus Kristus, inte kan låta bli att utmana politiska myndigheter när besluten brister i respekt för mänsklig värdighet.

53. UTIFRÅN DENNA kallelse bekänner kristna sina brister och tillkortakommanden och ber om den förlåtelse som utlovas i evangeliet. I den bekännelsen ingår insikten om att vi många gånger misslyckas med att omfatta vad det betyder att vara ett förlåtet folk. Det betyder också att vi, i kyrkornas gemenskaper, erkänner att vi fortsätter att både resa och bibehålla murar och hinder som utesluter andra medlemmar från Kristi kropp.

54. ÄNDÅ, EFTERSOM vi är förlåtna människor, behöver vi inga separerande skiljemurar, då det inte finns några mänskliga skillnader som vi behöver vara rädda för. För att vi ska lära oss de förlåtna människornas färdigheter, och med tacksamhet ta emot den gåva som mänsklig mångfald utgör, behöver vi gemenskapen med Gud som sakramental gåva i form av Guds treenighet.

55. DENNA SAKRAMENTALA gåva är Kristi kropp som har brutits för oss alla. I nattvardens liturgi uppmanas vi att upplyfta våra hjärtan till Gud och lovprisa honom. Om vi hittills

har misslyckats med att vara den inkluderande gemenskap som utgör Kristi kropp så påminner nattvarden oss om vad vi har fått i gemenskapens sakrament: ”Alltså, mina bröder, när ni samlas för att äta, vänta då på varandra” (1 Kor 11:33). Utöver det, för att kunna frambära gåvor till Gud, uppmanas vi att först försona oss med våra bröder och systrar: ”Om du bär fram din gåva till offeraltaret och där kommer ihåg att din broder har något otalt med dig, så låt din gåva ligga framför altaret och gå först och försona dig med honom; kom sedan tillbaka och bär fram din gåva” (Matt 5:23–24). Hur kan vi föra fram vår lovsång, våra böner och våra gåvor till Gud om vi fortsätter att leva i konflikt med våra bröder och systrar, om vi diskriminerar dem, isolerar dem eller uppför oss illa mot dem?

56. ALLTSÅ ÄR vi kristna kallade att komma förbi alla slags åtskillnader i nattvarden. Som Kyrkornas världsråd konstaterade i *Dop, nattvard, ämbete* så är de kristna kallade i nattvarden ”att leva i solidaritet med de utstötta och att bli till tecken för Kristi kärlek. Han levde ju och offrade sig för alla och han skänker nu sig själv i nattvarden” (paragraf 24). Kyrkan lever utav denna gåva som är gemenskapen med Gud.

57. KYRKAN KAN inte vara ett återsken av Kristi kropp utan att alla lemmar som Gud har gett den införlivas. När kristna berövar andra de gåvor som Gud har avsett som en del av skapelsen, så uppnår kyrkan inte Guds härlighet. Att räkna med dem som har erfarenheten av att leva med funktionsnedsättning försäkrar att kyrkan är trogen sin kallelse. Arbetet för att övervinna varje form av exkludering och diskriminering bland Guds folk är en del av den enhet som kyrkan söker, och som Jesus ber om, för att världen ska tro (Joh 17:21).

III. Livets gåva

Gåvan

58. ATT BEJAKA att vi som skapade varelser är ett uttryck för Guds kärlek har betydelse för gåvobegreppet. Kristna bekänner att liv kommer från Gud och att Gud menade det som en gåva. I det sammanhanget kan ordval som "gåva" vara kraftfullt, men ett sådant språkbruk är inte oproblemiskt. Är den funktionsnedsättning man föds med en gåva? Några som lever med funktionsnedsättning säger att det är så, andra att så inte är fallet.

59. BEKRÄFTELSEN AV en funktionsnedsättning som gåva sker ofta genom det sätt man ser på sin identitet: "Min blindhet är ett villkor som jag har. Jag är blind och det är den jag är." Man kan säga något liknande om Downs syndrom. Det går inte att skilja personligheten från syndromet, för utan det upphör personen att existera som den hon är: hennes identitet skulle förloras.

60. MEN ANDRA håller inte med: "Även om jag fullt ut accepterat min CP-skada som en del av mig, betyder det inte att jag ser det som en gåva. Det finns saker som är betydelsefulla för mig – som att kunna tala ordentligt – som fortsätter att vara problematiska på grund av min funktionsnedsättning.

61. KANSKE KAN vi få hjälp genom att bredda frågan. Språkbruket "gåvan" behöver inte nödvändigtvis avse ett *speciellt* livsvillkor. Ett bredare perspektiv skulle uppmuntra oss till att känna igen "gåvan" i personen med funktionsnedsättning i stället för i själva funktionsnedsättningen. Personer med funktionsnedsättning är mycket mer än den, oavsett om det är Downs syndrom, blindhet, CP-skada eller något annat.

62. ATT FOKUSERA på personen i stället för den nedsatta funktionen möjliggör för oss att uppfatta att alla människor

har gåvor och färdigheter som gör att de kan svara mot sina livsomständigheter, oavsett vilka speciella villkor de lever under. Om vi ser på funktionsnedsättningar på detta sätt upptäcker vi att varje människa har gåvor som andra kan behöva. Den upptäckten leder i sin tur till att vi klart kan se den ömsesidiga aspekten av det som ligger språkbruket "gåvan". Vi är gåvor till varandra.

63. TALET OM "gåvan" kan emellertid breddas ännu mer. Det behöver inte syfta på ett speciellt livsvillkor, inte ens på en person som lever med detta livsvillkor utan på *livet självt*. I detta avseende syftar livets gåva på att "vara levande". Det är dock viktigt att inse att detta tillstånd aldrig förekommer isolerat. Det innefattar en familj: en plats där jag känner mig hemma och människor som ser mig som den jag är och det betyder att vi hör ihop. Men det innefattar också tvetydigheter, begränsningar och sorger.

64. NÅGRA MÄNNISKOR har en potential som inte mer än nått och jämnt når tillståndet att "vara levande". Det gäller personer med omfattande intellektuella och utvecklingsmässiga funktionsnedsättningar. Även i dessa fall kan det finnas gåvor som andra behöver, till exempel gåvan av någons närvaro, förmågan att bemöta uppmärksamhet eller visa tecken på att man knyter an till någon. Eller genom att ens kropp tar emot någon annans omsorg på ett fridfullt sätt.

Socioekonomisk fattigdom

65. I NUTIDSHISTORIEN har segregationen av personer med funktionsnedsättning från det övriga samhället bland annat styrts av föreställningen om att de inte kan vara produktiva samhällsmedborgare. Fram tills idag har rättigheter för personer med funktionshinder uppfattats utifrån ekonomiska villkor.

66. KRISTNA SOM SER hur personer med funktionsnedsättning marginaliseras av ekonomiska skäl vet, eller borde veta, att produktionens ekonomi transcenderas av Guds nåds ekonomi. I den gudomliga ekonomin mäts inte människors gåvor och färdigheter utifrån deras ekonomiska produktivitet utan utifrån deras roll i förverkligandet av Guds avsikt med skapelsen. Som det konstateras i *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*:

I kyrkan finns människor från alla socioekonomiska klasser. Både rika och fattiga är i behov av den frälsning som endast Gud kan ge. I Jesu efterföljd är kyrkan kallad och utrustad till att på ett särskilt sätt dela lidandes villkor och ta hand om behövande och marginaliserade (paragraf 66).

67. MÄNNISKORS LIV består alltså alltid av dessa två komponenter: för det första den enskilda människans potential och för det andra de omständigheter som den potentialen utvecklas i. Medan man kan göra en distinktion mellan dessa båda komponenter kan man inte åtskilja dem. De är ofta sammanflätade och beroende av varandra. Undernärda barn löper en större risk för fysiska och psykiska funktionsnedsättningar beroende på att deras familjer lever i fattigdom. Då beror deras hjärnskador på sociala förhållanden. Det innebär att kognitiva funktionsnedsättningar hos många barn kommer sig av sociala, snarare än av naturliga, orsaker. Som kristna behöver vi fråga oss i vilken utsträckning vi är ansvariga för att dessa förfärliga sociala förhållanden upprätthålls.

68. VI SER SAMMA koppling när det gäller att leva i tätort snarare än på landsbygd, vilket medför olika faror. Detta gör att vi har ett kollektivt ansvar för skador som drabbar oskyldiga barn, som till exempel landminor, drogmissbruk eller HIV-infektioner. I allmänhet finns det ett kollektivt ansvar för barn som föds in i omständigheter som präglas av social utslagning. Över hela världen försöker kyrkogemenskaper hitta sätt hur detta ansvar ska bäras.

69. NÄR MÄNNISKOR drabbas av socioekonomisk utslagning leder det till svårigheter för förståelsen av talet om "gåva". I vanliga fall är gåvor något som uppskattas därför att de utlovar en speciell erfarenhet. Men vad är gåvan i livet för en person som föds under svåra sociala och ekonomiska omständigheter; föds in i extrem fattigdom, mitt i ett folkmord eller av föräldrar som missbrukar droger? När man lever under sådana omständigheter kan man inte annat än att fråga sig vad livets gåva är till *för*.

70. OM VI SKA svara sanningsenligt tvingas vi säga att livets gåva inte skyddar oss från att erfara livets brustenheter. Den

skyddar oss inte heller från orättvisor. Familj, grannskap, samhälle, nation, stat, – alla kan de i sin tur misslyckas med att tillhandahålla det som är nödvändigt för ett anständigt mänskligt liv. Men att se livet som Guds gåva skyddar oss från likgiltighet och fördomar. Gåvan att finnas till realiseras när Guds skapelser tar sitt ansvar för att stödja andra i att utveckla sina gåvor och talanger.

71. MOT BAKGRUND av detta ansvar behöver vi tillstå att de flesta personer med funktionsnedsättning har mindre ekonomiska resurser och ofta erfar någon form av utslagning vad gäller levnadsstandard och möjligheter till ett arbete. Där socialt stöd inte är tillgängligt får deras familjer göra avsevärda uppoffringar. Att bära ansvaret för en person med funktionsnedsättning tar kraft i form av tid och resurser, och begränsar föräldrars och syskons inkomstmöjligheter.

72. FATTIGDOM OCH brist på möjligheter är den verklighet som den överväldigande majoriteten av personer med funktionsnedsättning och deras familjer lever i. Vi kan emellertid inte beakta konsekvenserna av detta faktum isolerat från de effekter som ekonomiska skillnader mellan samhällen har.

73. TILL EXEMPEL är skillnaderna mellan välståndet hos en person med funktionsnedsättning i det ekonomiska nord och det hos en person utan funktionsnedsättning i det ekonomiska syd sådant att i genomsnitt är den förre ”rikare” än den senare. Samtidigt som personer med funktionsnedsättning i det ekonomiska nord ser ett stort gap om man jämför med den genomsnittlige invånaren i deras eget samhälle.

Medicinsk teknologi

74. FRÅGOR OM SOCIAL rättvisa berör även andra aspekter av personligt välbefinnande. Det händer att personer med funktionsnedsättning ställs inför begränsningar i tillgången till adekvat hälso- och sjukvård. Det gäller i synnerhet i sammanhang som präglas av katastrofer och våld. Detsamma kan sägas om tillgången till utbildning. Människor som berövas möjligheten att utbilda sig för ett yrke upplever hur deras gåvor och talanger slösas bort. På den punkten kan vi säga detsamma om den relativa fattigdom som personer med funktionsnedsättning lever med i sina egna samhällen. Det som saknas mest är jämlika möjligheter.

75. ETT SÄRSKILT problem i förhållande till rättvisefrågor är den snabba globala utvecklingen av medicinsk teknologi vad gäller frågor om artificiell fortplantning. Kombinationen av genetisk screening och tester innebär att artificiell fortplantning ger blivande föräldrar möjlighet att göra "medvetna val" utifrån speciella genetiska egenskaper hos deras barn.

76. I DEN BIOETISKA litteratur som behandlar de moraliska frågor som är kopplade till denna utveckling, fokuserar man ständigt motivet för screening och testning på det man kallar "genetiska defekter" och "livskvalitet". Argument som talar om livskvalitet är dock problematiska när man hävdar att vissa funktionsnedsättande betingelser leder till att vissa människors liv inte skulle vara värda att leva.

77. VÄSTERLÄNDSKA BIOETIKER hävdar detta med grund i skillnaden mellan att "vara vid liv" och att "ha ett liv". Medan tillståndet att "vara vid liv" gäller alla levande varelser, gäller tillståndet att "ha ett liv" bara människor. De sistnämnda utskiljer sig genom förmågorna till förnuft och vilja, vilket gör att de som har dessa förmågor kan sätta upp mål, planera, fundera kring dem, förändra dem, fullfölja dem och så vidare.

78. NÅGRA HÄVDAR, med utgångspunkt i denna åtskillnad, att livets värde för människor hör samman med förutsättningar för att "ha ett liv", då detta är grunden för att människor utvecklas till enskilda individer. Det som gör det mänskliga livet värdefullt är då förmågan att, som ett uttryck för detta, kunna fullfölja sina egna mål. Livet värde handlar med andra ord om förmågan att värdera sitt liv.

79. DETTA ARGUMENTS innebörd är att tillståndet "vara vid liv" inte har något egenvärde. Livet blir värdefullt för människor på grund av vilka möjligheter man har att göra något med det. Därför måste man, enligt dessa bioetiker, överge idén om att livets helgd eftersom den idén lägger grunden för livets värde i grundvillkoret att "vara vid liv".

80. IBLAND HÄVDAR kristna som motsätter sig detta bioetiska begrepp att uttrycket "livets helighet" betyder att livet är heligt i sig självt. Denna hållning tenderar dock att inte se skillnaden mellan skapelse och skapare. Människolivets värde grundar sig i att livet är Guds gåva till mänskligheten. På så sätt fortsätter uppfattningen om livets helighet att ha betydelse för kristen teologi.

81. KYRKAN BEKÄNNER att allting skapades i Kristus och i honom hålls allt samman (Kol 1:16). Meningen med våra liv är Guds verk. Därför bekänner kyrkans tro det goda i att finnas till. Genom att fokusera på Guds gåva i skapelsen ifrågasätter detta dokument den bioetiska uppfattningen som grundlägger livets värde i våra kroppars eller sjäalars förmågor. I stället har vi uppfattningen att värdet i våra liv som människor har sin förankring i något utanför oss själva, nämligen i Guds kärlek. Om vi inte förkunnar det goda i livet förlorar vår tro den grund som gör att hoppets språk får en möjlighet att bli meningsfullt.

82. SAMTIDIGT SKA betydelsen av att ersätta tanken på "livets helighet" med tanken om livskvalitet inte underskattas. De bioetiska argument som diskuterats tidigare skapas i den fria marknadsekonomins kulturella sammanhang, vilka tillåter framtagningen av designade spädbarn. I sådana sammanhang kan aborttalen bli förbluffande höga, vilket för närvarande är fallet för ofödda barn med diagnosen Downs syndrom.

83. BUDSKAPET FRÅN en sådan utveckling kan, oundvikligen, inte bli annat än att "liv med funktionshinder" är ovälkomna och att man bör förhindra sådana liv att bli till. När man försvarar denna utveckling som en fråga om "reproduktiv frihet" tenderar man att bortse från vilka effekter ett sådant budskap har för personer med funktionsnedsättning och deras familjer.

84. MED DENNA utveckling som bakgrund behöver kyrkan ta på sig rollen att vara opinionsbildare för att försvara personer med funktionsnedsättnings ställning och framtid i samhället. Människans fortplantning blir ett område som invaderas av kommersialism som omvandlar de barn som "föredras" till en handelsvara. I själva verket blir detta början till en utveckling av "eugenik [rashygien] underifrån". Med tanke på att eugeniken med självklarhet har avisats som en möjlig källa till splittring och konflikter uppmanar vi Kyrkornas världsråd att ta sitt ansvar i denna fråga. Vi påminner om det som slås fast i *Kyrkan på väg mot en gemensam vision*:

Kyrkan förkunnar evangeliets ord om hopp och tröst, arbetar i medlidande och barmhärtighet (jfr Luk 4:18–19) och är bemyndigad att läka och försona människors trasiga relationer och att tjäna Gud genom att försona dem som skilts åt i hat eller främlingskap (jfr 2 Kor 5:18–21) (paragraf 66).

IV. Sårbarhet, begränsning och helande

Att acceptera människans villkor

85. DEN TREND SOM finns inom reproduktiv teknologi avslöjar det nutida samhällets uppenbara oförmåga att hantera sårbarhet, begränsning och förlust som ofrånkomliga faktorer i människans existens. Detta är en förklaring till rädslan för funktionsnedsättning. I det allmänna medvetandet förknippas personer med funktionsnedsättning med sårbarhet. Detta söker man kompensera genom att beteckna dem som människor med ”särskilda behov”.

86. ATT INSTITUTIONALISERA insatser utifrån föreställningen om ”särskilda behov” leder oavsiktligt till en förstärkning av den allmänt spridda föreställningen att sårbarhet är något som utmärker en viss grupp av människor. Så är det inte. Sårbarhet är en del av människans existensvillkor. Människan som sådan är sårbar i sig själv. Att tillskriva sårbarhet till personer med funktionsnedsättning uppehåller den felaktiga föreställningen att personer utan funktionsnedsättning är starka och oberoende.

87. SOM SVAR på den föreställningen har funktionshinderrörelsen hävdad att färdigheter inte är en permanent egenskap hos någon. Människor är bara temporärt ”icke funktionsnedsatta”. De allra flesta av oss, om än inte alla, kommer att leva med funktionsnedsättning någon gång i livet. Det ger argument för att det ligger i allas intresse att utifrån en jämlikhetstanke inkludera personer med funktionshinder. Men i stället för att motivera att inkludering är ett mål utifrån ett välinformerat egenintresse hävdar kristen teologi att färdigheter inte kan vara permanenta egenskaper hos människor på grund av att allt skapats förgängligt och ändligt.

Begränsning

88. DETTA SÄGS inte för att påstå att "sårbarhet" skulle vara en icke-fråga för personer som lever med funktionsnedsättning. Människor försöker ofta dölja sin sårbarhet för sig själva och andra. Sår och blåmärken är smärtsamma. Det finns ingen anledning att förneka det. Det finns ingen poäng med att romantisera de sår som människor bär. Vi har redan hänvisat till skapelsens rop i Romarbrevet 8 (se paragraf 42). Den mänskliga existensen präglas av att man får arbeta med det som följer av dess begränsning. Löftet om en ny skapelse har ännu inte uppfyllts. Exempel på det "ännu inte" som ligger i det löftet ges i det faktum att vi som människor fortfarande har att möta svårigheter, sjukdomar och död.

89. DESSA REFLEKTIONER för oss åter till frågan om begränsningar. Vi kan inte tala om "gåvan att finnas till" utan att behandla frågan om våra begränsningar som Guds skapelser. Likaså kan vi inte tala om det utan att erkänna lidandet och hela mänsklighetens klagan. Detta visar att begränsningar är grunden för våra behov av varandra och av Gud. Detta påverkar inte bara vissa individer, utan omfattar oss alla tillsammans som Guds folk i en trasig värld.

90. DETTA ÄR VAD Bibeln menar när den säger att vi har skatten i Guds liv i lerkärl (2 Kor 4:7). Det är av avgörande betydelse för kyrkan att hålla ihop detta. Som det sades i *En kyrka för alla och allas kyrka*:

Det gäller att våra attityder och våra handlingar oss emellan alltid har som vägledande princip övertygelsen om att vi inte är fullständiga, vi blir inte en helhet utan allas gåvor och färdigheter. *Vi har inte en full gemenskap utan att vi alla är där.* Att möta och helt och fullt inkludera personer med funktionsnedsättningar är inte en av Kristi kyrkas möjligheter. Det är ett av de karaktärsdrag som utgör kyrkans kännetecken (paragraf 87).

91. VÅR EXISTENS som Guds skapelse innebär att oförutsedda händelser ingår i våra erfarenheter. Att erkänna våra begränsningar innebär att vi accepterar detta. Vi är alla underkastade det faktum att svåra händelser kan drabba dödliga varelser. Detta är inte mindre sant om dem som för tillfället

saknar funktionsnedsättning än om dem som lever med sådana.

92. SAMTIDIGT FÖRHÅLLER det sig så att personer som lever med funktionsnedsättning, och deras familjer, ofta erfar livets skörhet på ett mer påtagligt sätt än andra. De vet vad det betyder när oförutsedda händelser vänder livet upp och ned. Som det sades i *Allas kyrka och en kyrka med alla*:

Vi befinner oss på gränsen mellan det kända och det okända. Allt vi kan göra är att lyssna och vänta. Vi har mött rädsla och död och vi känner vår egen sårbarhet. Vi har mött Gud i det tomma mörkret när vi insett att vi inte längre "har kontrollen" och lärt oss att lita på Guds närvaro och omsorg. Vi har lärt oss ta emot med nåd och ge med nåd, att uppskatta nuet. Vi har lärt oss att förhålla oss till det okända, ett nytt sätt leva med det vi inte känner till. Vi har lärt oss att anpassa oss och att vara uppfinningsrika, att med hjälp av vår fantasi lösa problem (paragraf 54).

93. GENOM ATT veta vad det är att leva med en tvetydighet har många personer med funktionsnedsättning lärt sig att komma över svårigheter. Men detta åstadkommer man inte i en handvändning. Att möta en funktionsnedsättning kan vara mycket smärtsamt – särskilt i tidiga stadier. Det gör att förväntningar blir till besvikelser både för dem själva och deras familjer. Oavsett alla enskilda omständigheter innebär funktionsnedsättningar att vissa livsmöjligheter försvinner och inte kommer tillbaka.

94. MOT BAKGRUND av dessa erfarenheter, bekräftar vi att var och en som lever med funktionsnedsättning kan finna frid när man söker Gud. På ett eller annat sätt har alla brottas med Gud, intellektuellt eller fysiskt, för att uppnå denna frid och medan några har förmånen att skriva intellektuellt om det, visar andra denna frid genom en inneboende nåd som förmedlar kärlek och tillgivenhet till dem som stödjer dem. De som saknar tydliga intellektuella förmågor kan också finna frid i Gud. Om det är så, vilket vi tror, så är det säkert möjligt för kyrkan att hitta sätt ta emot de gåvor de kan ge. Gud älskar alla och ger alla möjligheten att ge ett svar till den kärleken.

95. I DETTA SAMMANHANG påminns vi om berättelsen om hur

Jakob brottades med Gud (1 Mos 32:24–26). I sin brottnings med Gud ställer sig personer med funktionsnedsättning samma frågor. Varför just jag? Finns det någon mening med det som hänt mig? Utifrån sådana frågor uppfattas ”att ha ett funktionshinder” som en tragedi, även om många personer med funktionsnedsättning lever liv som i allmänhet är lyckliga, i likhet med många andra. Men ibland tar det tid att upptäcka och se att en funktionsnedsättning inte nödvändigtvis är en tragedi.

96. UTIFRÅN OLIKA kulturella bakgrunder så finner människor olika vägar att acceptera sin funktionsnedsättning. Några har den sedan födseln, antingen medfödda eller som resultat av ett trauma i samband med födelsen, medan andra har blivit offer för olyckor, sjukdomar eller andra händelser som kommit senare i livet. Man kan komma över den sorg som icke infriade förhoppningar och förväntningar ger, genom att finna ett nytt jag. Det kan bli resultat av en smärtsam kamp med oviss utgång och som är skrämmande vid det tillfälle då man får sin funktionsnedsättning. Eftersom insikten om en oundviklig funktionsnedsättning kommer innan man upptäcker ett sätt att komma över erfarenheten, så upplevs funktionsnedsättningen ofta som en verklig tragedi.

97. SÅDANA ERFARENHETER behöver kyrkor ta på allvar, och ge stöd till människor som beklagar att de har skadats av livets tillfälligheter. Upplevelsen av sorg kan vara mycket stark, i synnerhet då människor drabbas av förvärvade funktionsnedsättningar, som till exempel en förvärvad hjärnskada. I sådana fall är det liv man känner till över, och vad framtiden bär i sitt sköte är okänt på ett skrämmande sätt. Detta kan också gälla föräldrar vars barn utvecklar en fysisk eller intellektuell funktionsnedsättning. Det tar tid att sörja en förlust. Det gör det särskilt betydelsefullt att ha tålmodiga vänner. Många har vittnat om att de har blivit besvikna i sina trosgemenskap vid sådana tillfällen.

Sårbarhet

98. DET FÖRSTA vi behöver säga i detta sammanhang är att Gud, i Jesus Kristus, har tagit mänsklig gestalt. Detta tar sig uttryck genom det vi kallar inkarnation. Genom att Gud, i Jesus Kristus, har levt bland de skapade varelserna och dött för dem, så omfamnar Gud mänsklighetens sårbara existens för att förlösa den. Genom att sända sin son på grund av sin kärlek

till världen (Joh 3:16) har Gud accepterat att de begränsningar som ett ändligt liv har är en inneboende del av den mänskliga existensen.

99. I INKARNATIONEN ser vi hur Guds sårbarhet hör samman med kärlek. När Gud accepterar och helar oss mitt i de svårigheter som vi själva ådrar oss så görs det genom Guds kärlek i vilken Gud själv blir sårbar för möjligheten att bli förrådd. Därför står det att vi helas genom hans sår (Jes 53:5).

100. GUD ÄR KÄRLEK (1 Joh 4:8). Det betyder att Gud utsätter sig själv för sårbarhet. Det finns många bibelställen, speciellt i de israeliska profeternas böcker där vi hör om hur Gud sörjer, eller blir vred, för att Gud avvisas: ”Jag skall straffa henne för dagarna då hon tände offereld åt baalsgudarna, prydde sig med ringar och smycken och följde sina älskare. Mig glömde hon, säger Herren” (Hos 2:13).

101. DET SOM gäller om kopplingen mellan Guds kärlek och Guds sårbarhet gäller också för människor; en del i att älska är att göra sig själv sårbar för den andre. När vi ger oss i kast med kärleken gör vi det med en önskan att få kärlek tillbaka. Men andra personers kärlek kan inte kommenderas och det innebär att när vi älskar tar vi alltid risken att negligeras eller avvisas. Eftersom kärlek alltid finns i frihet så lämnas inga garantier att vi får kärlek tillbaka.

102. SÅLEDES INNEBÄR det att sårbarheten återfinns i centrum av Guds värld. Detta vittnar Paulus om i sitt brev till Korinthierna:

Men han svarade: ”Min nåd är allt du behöver.” Ja, i svagheten blir kraften störst. Därför vill jag helst skryta med min svaghet, så att Kristi kraft kan omsluta mig. Jag gläds åt svaghet, förolämpningar, svårigheter, förföljelser och nöd när det är för Kristi skull. Ty när jag är svag, då är jag stark (2 Kor 12:9–10).

103. ATT LEVA MED sårbarhet är sålunda inget speciellt tillstånd som skiljer en person som lever med funktionsnedsättning från andra som inte drabbats av det. ”Kristi kraft” som omsluter aposteln kommer från att man ser att ”taggen” (2 Kor 12:7) är en del av att vara skapad. Vi finner samma budskap i hans hymn i Filipperbrevet där han berättar om Kristus när han säger:

”Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss” (Fil 2:6–7).

104. DET INNEBÄR att när Kristi kraft finns hos oss kommer vi med självklarhet att erkänna att vi som människor utsätts för den sårbarhet som är inbyggd i att vara skapad. Detta leder till att de som argumenterar för inkludering av personer som lever med funktionsnedsättning och deras familjer utifrån ett upplyst egenintresse har missat själva poängen. Gud har själv omfamnat den ändliga mänskliga existensen i hela sin bräcklighet och med alla sina begränsningar.

Välgörenhet

105. TRADITIONELLT HAR det viktigaste motivet för att tjäna personer med särskilda behov varit välgörenhet. De sågs efter och togs om hand på ett sätt som gjorde personer med särskilda behov till ett ”föremål för välgörenhet”. De betraktades som Guds gåvor som gav kyrkans medlemmar möjlighet att utveckla sitt praktiserande av kristna dygder. Att vara objekt för välgörenhet har inte varit en välsignelse för personer med funktionsnedsättning och deras familjer, något som varit mycket omvittnat.

106. RÄTTIGHETSFÖRESPRÅKARE tar ofta avstånd från begreppet välgörenhet, även inom kyrkan. De vill uppskattas utifrån vad de själva har att bidra med i stället för att ses som personer vars behov skapar möjligheter för andra att praktisera kristna dygder. Återigen har kyrkan mycket att lära av bilden av Kristi kropp i Första Korinthierbrevet.

107. UTTRYCKT MED det språkbruk som Paulus använder i sin metafor: ögat tar inte emot örats bidrag därför att det ökar synförmågan, utan för att de tillsammans med alla lemmar utgör det som de är kallade att vara: Kristi kropp. Kyrkan kallelse är att vara tecknet på, och tjänaren av, Guds avsikt att samla allt skapat till en gemenskap under Kristi herravälde (se Ef 1:10). Det är bara när kyrkan tar till vara alla sina medlemmars gåvor som kyrkan kan leva upp till sin kallelse.

Helande

108. ETT TEMA SOM återkommer när man tänker kring religion och funktionshinder är frågan om helande. Hur kan det komma sig, när vi gång på gång märker att personer med funktionsnedsättning är en gåva till Kristi kropp? Hur ska vi förstå det faktum att många av dessa själva säger att de varken vill eller behöver bli botade från sin funktionsnedsättning?

109. MED DESSA FRÅGOR som bakgrund kämpar många med så kallade "helandeberättelser" i Nya testamentet. Det är inte så att evangelierna bara berättar dessa historier om Jesu helandetjänst, utan de ger oss även skäl att tro att detta till en stor del ingick i hans uppgift. Men frågan måste också ställas om det verkligen var så Jesus förstod det.

110. SEDAN KOMMER vi till den vanligt förekommande förställningen bland religiösa människor; att funktionshinder har en koppling till synd. När den teologiska reflektionen har övergett denna koppling – vilket en stor del av samtida teologi gjort – leder det då till att helandeberättelserna inte har något mer att säga? Är de verkligen berättelser om helande som botemedel, så som vi ofta tänker oss, eller berättar de om ett helande i ett annat avseende. Skulle det exempelvis kunna vara berättelser om tro och helande som återupprättande av gemenskapen med Gud i Kristus som ett tecken på riket och det nya livet, där kroppsliga begränsningar i tid och rum överskrids?

111. DESSUTOM MEDFÖR kopplingen mellan funktionshinder och helande som botemedel antagandet att ett liv med funktionshinder är ett stort lidande, vilket är ett förmätet antagande. Som vi sett har rättighetsaktivister svarat på detta genom följande slogan: "Inget om oss utan oss" för att på så sätt göra anspråk på rätten att få berätta sin egen historia.

112. MÅNGA TROENDE personer med funktionsnedsättning har vittnat om att helandeberättelserna, och sättet de har tolkats på, har blivit ett skäl att lämna kyrkan. Dessa berättelser har använts för att behandla personer med funktionshinder som beklagansvärda människor som behöver bot och förlåtelse. Det som har sagts i detta dokument hittills visar tydligt att det är teologiskt osunt att se dessa personer som beklagansvärda. Vi är alla skapade till Guds avbild och

därför lever vi alla, även de som har funktionsnedsättning, inom nådens ekonomi och det kan inga funktionsnedsättande förhållanden ändra på.

113. DESSUTOM, OM botande är en nödvändig del av helande ur evangeliets perspektiv, så skulle vi behöva dra slutsatsen att Paulus undervisning om att kroppen behöver *allas gåvor* saknar substans. Med tanke på detta är förstås behovet av helande bättre betraktat som en återställd gemenskap med Gud. "Helande" syftar på de sår som uppkommer genom det våld det innebär då människor exkluderas genom att skickas iväg. Med Paulus språkbruk behövs helande när de delar som man skäms för skärs bort från Kristi kropp.

114. SOM VI HAR hävdad i tidigare kapitel så vet kyrkan, eller måste veta, att som förlätna människor kan den inte exkludera "oönskade" medlemmar. Detta gäller alla som lever med funktionsnedsättning, men bland dem behöver personer med kognitiv funktionsnedsättning nämnas på ett särskilt sätt. Det är en del av kyrkans mission att välkomna var och en med – inte trots – det som begränsar.

115. FÖR ATT ÅSKÅDLIGGÖRA det vi för fram i detta sammanhang ska vi vända oss till berättelsen i Johannesevangeliet 2 om mannen som föddes blind. Jesu vänner ser uppenbart också en koppling mellan funktionshinder och synd och frågar Jesus: "Rabbi, vem har syndat, han själv eller hans föräldrar, eftersom han föddes blind?" Jesus svarar: "Varken han eller hans föräldrar har syndat, men Guds gärningar skulle uppenbaras på honom" (Joh 9:2–3). Traditionell läsning har förutsatt att "Guds gärningar" syftar direkt på att Jesus senare i berättelsen helar den blinde. Men allt eftersom berättelsen utvecklas visar sig något annat.

116. FARISÉERNA ANKLAGAR Jesus för att bryta mot sabbaten genom att hela denne man. De söker övertyga mannen att vittna mot Jesus, vilket han motsätter sig flera gånger. Han vågar till och med driva med dem: "Det har jag redan sagt er, men ni ville inte lyssna. Varför vill ni höra det igen? Kanske ni också tänker bli hans lärjungar?" (Joh 9:27). Det blir arga och slänger ut honom ur templet.

117. NÄR JESUS får reda på detta går han ut och söker upp mannen och när han finner honom frågar han om han tror på

Människosonen. Mannen svarar: ”Vem är han, herre? Jag vill tro på honom.” Då uppenbarar Jesus sig själv: ”Du har sett honom. Det är han som talar med dig” varpå mannen svarar: ”Jag tror, herre” (Joh 9:35–38).

118. MANNEN BEKÄNNER alltså sin tro att Jesus är Människosonen. Fram till denna punkt i Johannesevangeliet har denna bekännelse varit budskapets innersta kärna. Fariséerna har kraftigt motsatt sig Jesu förståelse av sitt uppdrag. De anser att hans ”fader” inte har sänt honom vilket han hävdar, eftersom det inte finns någon annan gemenskap med Gud än genom Mose lag som det är deras plikt att bevaka.

119. KONFLIKTEN OM Jesu uppdrag visar på vilket sätt som *Guds gärningar* uppenbaras på mannen som föddes blind. Det sker genom bekännelsen att Jesus kommer från Fadern. Eftersom det är just detta som fariséerna förnekar så säger Jesus att de trots sina kunskaper om skrifterna är blinda i andligt avseende: ”Om ni vore blinda skulle ni vara utan synd. Men nu säger ni att ni ser. Er synd står kvar.” (Joh 9:41) Genom att förneka Jesu uppdrag visar de att de saknar sann kunskap om Gud.

120. DEN CENTRALA frågan i berättelserna om helande är alltså vad är det som Jesus helar hos människor? Det vi föreslår som svar är att han helar deras trasiga relation till Gud. Människor som ringaktas för sina funktionsnedsättningar kastas ut ur templet och exkluderas från sin religiösa gemenskap. Jesus återställer dessa relationer. Att bli helad är att bli återupprättad i sin relation med Gud och varandra.

121. DET GÖR ATT vi med avseende på helandeberättelserna snarare ska se på religiösa och sociala förhållanden än på medicinska skador. Tveklöst är det så att personerna i dessa berättelser har särskilda medicinska tillstånd som en del av sina funktionsnedsättningar. Men det förändrar inte det förhållandet att helandeberättelserna i första hand handlar om att relationer återställs, i första hand till Gud och därefter med den samhälleliga gemenskapen. Det kan ses i mannen med spetälska som frågar Jesus om han kan göra honom ren (Mark 1:40–45), och i berättelsen om hur Jesus möter den lame mannen (Mark 2:1–12).

122. HELANDEBERÄTTELSE I evangelierna ger oss alltså ett redskap för att tänka annorlunda om ”funktionshinder” än hur

det traditionellt har förståtts i de flesta religiösa gemenskaper, både i och utanför kristenheten. Genom att läsa dem som rapporter om botande medicin i biblisk tid har helande blivit en mycket smärtsam och frustrerande fråga för den som lever med funktionsnedsättning. Dessa läsare tänkte inte på att dessa schablonartade personer med funktionshinder var i större behov av helande av deras främlingskap till Gud och deras trossyskon än av deras funktionsnedsättning.

V. Kallad att vara allas kyrka och en kyrka för alla

Det glada budskapet

123. EVANGELIETS GLADA budskap är att Jesus återupprättat oss som Guds skapelser till gemenskap med Gud. Oavsett vilka skäl människor har för att utesluta andra från sina relationer är de överspelade. Evangeliet utmanar de troende att inte driva bort dem som Gud redan accepterat från sina gemenskaper.

124. JESU BESKRIVER ofta den förnyelse av skapelsen som evangeliet kommer med som något som går på tvärs med världen – till exempel när han jämförde Guds rike med en festmåltid för de fattiga. När han gjorde det tänkte han kanske på texten i Jesaja där profeten säger: ”Herren Sebaot skall på detta berg hålla gästabud för alla folk, ett gästabud med feta rätter och starkt vin” (Jes 25:6). I Matteusevangeliets återberättelse (kapitel 22) är de höga gästerna alltför upptagna med andra angelägenheter för att tacka ja till inbjudan. Men kungen skjuter inte på banketten. I stället bjuder han in uteliggare, människor som är marginaliserade. Jesus säger att Guds rike inte är något som hör till framtiden. I stället säger han att Guds rike är nära. Det erbjuds oss alla som en verklighet här, där vi är (se *Allas kyrka och en kyrka för alla*, paragraf 73).

125. DOKUMENTET *Tillsammans för livet* hävdar:

Kyrkan är Guds gåva till världen för dess förvandling på väg mot Guds rike. Kyrkans uppdrag är att ge nytt liv och berätta om Guds kärleksfulla närvaro i vår värld. Vi måste delta i Guds mission i enhet, övervinna splittringarna och spänningarna som finns ibland oss, så att världen kan tro och alla bli ett (Joh 17:21). Kyrkan, gemenskapen av Kristi efterföljare, måste bli en inkluderande gemenskap som finns till för helande och

försoning för världen. Hur kan kyrkan förnya sig själv, bli missionell och arbeta tillsammans för livet i dess fullhet? (paragraf 10)

Med detta uttalande som bakgrund frågar vi oss vilket hopp som detta budskap förmedlar till personer som lever med funktionsnedsättning och deras familjer. Vad kan vi vänta oss av kyrkan som är kallad till att förkroppsliga Guds rike?

126. NÄR DET NU är så att alla som vill komma är inbjudna till denna fest – till denna kyrka – så kommer det att inkludera människor som ibland upplever sig som en skamfläck i samhället. Tillsammans med människor som är fattiga, hemlösa, sjuka, i fängelse eller som kämpar med missbruk, finner vi personer med funktionsnedsättningar. De är lemmar i Kristi kropp, men i våra kyrkor omtalas de ibland som personer som man behöver be för.

Liturgi

127. HUR VÄLMENANDE dessa böner än är så sänder de ändå budskapet att några har rollen att be för andras väl, medan dessa andras roll är att vara den som tar emot det goda som kommer av dessa böner. Det är inte så vi uppfattar närvaron av personer med funktionsnedsättning i våra kyrkliga gemenskaper. De är inte bara passiva mottagare av andra medlemmars böner. I stället hoppas de – och förväntar sig – att kyrkan ska vara en gemenskap där beteckningen ”funktionshinder” saknar betydelse. Det är en förväntan på det kyrkan förkunnar, på hur den firar sin liturgi och på det sätt som den lever ut evangeliet i praktiken.

128. DET TYDLIGASTE uttrycket för kyrkan som gemenskap möter vi när den samlas för att fira påskens mysterium. För att fira nattvarden krävs försoning och delaktighet för alla Guds barn. Det förutsätter att man söker efter goda relationer i det sociala, ekonomiska och politiska livet. De pekar, utöver kyrkans gemenskap, mot hela skapelsen. Som vi läser i *Dop, nattvard, ämbete*:

All slags orättvisa, rasism, åtskillnad och brist på frihet ifrågasättes radikalt, när vi tar del av Kristi lekamen och blod. Genom nattvarden genomsyrar och upprättar Guds allt förnyande nåd människors personlighet och

värdighet. /.../ Som delaktiga i nattvarden visar vi oss därför inkonsekventa om vi inte aktivt deltar i denna fortgående återupprättelse av världens och människors villkor” (Nattvarden: paragraf 20).

129. NÄR VI FIRAR gemenskapens fest så ger nattvarden oss en vision av den skapelsens förnyelse som den är en försmak av. När vi firar nattvard är världen närvarande genom att vi tackar Gud för tecken på denna förnyelse överallt där människor arbetar för rättvisa, kärlek och fred (*Dop, nattvard, ämbete*: paragraf 22).

130. I DETTA sammanhang är det relevant att på ett särskilt sätt fokusera på personer med kognitiva funktionsnedsättningar. Ofta utestängs de i gudstjänster och det görs som en självklarhet utifrån uppfattningen att dessa inte förstår vad som händer. Det är en hållning som går emot det heliga i samspelet med dessa personer och deras anhöriga. Den bortser från det faktum att liturgins erfarenheter och uttryck omfattar hela människan, inte bara intellektet utan även sinnena genom musik och sång, liturgiska gester som att böja knä eller att buga sig, liksom konstnärliga uttryck eller doften av rökelse, som uttryck för kroppens delaktighet i liturgin. Personer med kognitiva funktionsnedsättningar är inte omedvetna om dessa uttryck. De svarar på liturgins integritet som de inbjuds att delta i. De fångar upp det verkliga och det sanna i det engagemang som finns runt omkring dem och svarar på deras fromhet.

Mission

131. I DOKUMENTET *Tillsammans för livet* säger Kyrkornas världsråd att deras uppdrag är att under den heliga Andens ledning verkar för hela skapelsens befrielse och försoning:

Kyrkans mission är att förbereda festen och att inbjuda alla människor till livets fest. Festen är ett firande av skapelsen och den rikedom av frukter som flödar över från Guds kärlek, källan till livet i överflöd. Den är ett tecken på befrielse och försoning för hela skapelsen, vilket är missionens mål. Med en förnyad tacksamhet inför Guds Andes mission (paragraf 101).

Vi uppmanar kyrkan att bjuda in personer som lever med funktionsnedsättning och deras familjer att vara med i denna

mission. Ett verkligt stöd grundas på att varje människa, med eller utan funktionsnedsättningar, får sitt barnskap hos Gud bekräftat. Ett verkligt stöd till personer som lever med funktionsnedsättning fokuserar inte på deras behov utan inbjuder allas bidrag som gör att kyrkan blir Kristi kropp. Det är på det sättet man tjänar alla Guds skapelser.

132. DETTA DOKUMENT understryker kyrkans kallelse att vara allas kyrka och en kyrka för alla där man sätter värde på de bidrag som personer som lever med funktionsnedsättning har att ge, där de respekteras för vilka de är och får stöd i sina gemenskaper. Vi uppmanar kyrkan att erkänna, och i praktiken leva ut, att centrum för det evangeliska livet är alla människors jämlikhet och värdighet och att, i allt hon gör, vittna om detta budskap.

Gåvan att finnas till

– Om kyrkan och funktionshinder

KYRKORNAS VÄRLDSRÅD har arbetat med frågor om kring funktionsnedsättningar och funktionshinder sedan början av 70-talet. I samband med generalförsamlingen 1998 i Harare bildades EDAN (Ecumenical Disabilities Advocates Network) som på många sätt innebar en förnyelse för arbetet kring funktionshinderfrågor i Kyrkornas världsråd och i hela den ekumeniska rörelsen.

2003 PRESENTERADE EDAN ett dokument om en teologisk förståelse om funktionshindersfrågan, *A Church of all and for all* (*Allas kyrka och en kyrka för alla*). Det dokumentet har haft stor betydelse för samtalet om funktionshinder i den internationella ekumeniska rörelsen.

DET FÖLJDES UPP med ett nytt dokument, *The Gift of Being* (*Gåvan att finnas till*) som presenterades 2016 för Kyrkornas världsråds centralkommitté. I detta dokument utgår EDAN från att livet i sig är en gåva från Gud och att vi som människor är gåvor till varandra, bara genom att vi finns till. Nu kommer detta dokument från EDAN i svensk översättning.

SVERIGES
KRISTNA RÅD

Kyrkorna tillsammans

KONTAKT: 08-453 68 00, info@skr.org
www.skr.org

POSTADRESS: Box 14038, 167 14 Bromma

ISSN 1650-9196